

RÜŞTÜ BOZKURT

rustu.bozkurt@dunya.com

İş yerlerimizin temel sorun: "İstihbarat"

Bilinçli birey, eğilimlerin yarattığı fırsat ve tehlikeleri baskın hale gelmeden sezen, gerekli önlemleri alarak hayatın akışına uyum gösteren bireydir. Öngörülerimizin hayatın öz gerçeğine yakın durması, erişebildiğimiz verilerin kusursuzluğa yaklaşması, bilgilerin kirlilikten arındırılması, rekabet gücü yaratmak isteyen herkesin ivedi sorunu.

Türkiye'de küçük ve orta büyüklükteki iş yerlerinin *"ölçek sorunu"* var. Yetmiyor *"alan seçimi"* sorunları ile baş etme gündemleri de yoğun. Sorun burada da bitmiyor: *"Kaliteli yönetim"* yapabilme donanımına ihtiyaçları da inkâr edilemez. Her zaman gündemde olduğu gibi *"kaynak yaratma"* sorunları da aşılabilmiş değil.

"Banka sistemi karşılıklı bağımlılık ilişkilerini" sağlam zeminlere oturtma sorununun olmadığını kim söyleyebilir? *"Fiyat odaklı rekabet"* algılamasının yeterli olduğunu, dışa ve dünyaya açık gelişme yaratmanın gerekli koşullarının oluştuğunu ileri sürmek mümkün mü?

Sorular listesini istediğiniz kadar artırabiliriz. Yapabileceğimiz en kolay iş, sorular listesini artırıp, suçu da siyasetçi ve bürokratların üzerine yıkarak rahatlamaktır. Anadolu insanının akıl birikimiyle anlattığı gibi *"karpuz keserek yürek ferahlatma"* batağına saplanmak için maharete gerek yok.

Günümüzden kaç bin yıl önce yaşadığını bilmiyorum. Ama **Sun Tzu,** *"Herkesin bildiği, daha önce gerçekleşmiş, çok netleşmiş şeylerdir. Bilinçli bireyin bildiği ise henüz şekillenmemiş, ortaya çıkmamış olan şeylerdir."*

Bugün şu savı rahatlıkla ileri sürebileceğimi düşünüyorum: *"...Ülkemizdeki küçük ve orta ölçekli işyerlerinin en ivedi sorunu, iş istihbaratı konusunda bilinçlenmedir."*

İş dünyasının *"ağları"* ve *"karşılıklı bağımlılık ilişkileri"* her geçen gün daha karmaşık hale geliyor. *"Verilerin"* derlenmesi, *"enformasyon"* (malumat) haline getirilmesi, malumatın *"bilgiye"* dönüştürülmesi, bilginin "kavrayış" haline getirilmesi (ilim sahibi olma kadar, irfan sahibi de olunması) *"doğru yerde"* durulması, harekete geçmenin *"doğru zamanının"* saptanması ve *"doğru adımların atılması"* hep iyi bir istihbarat ile başarılabilecek şeyler.

Her gün devletten destek bekleyen, sorunların çözümünde siyasi iradenin ve bürokrasinin sihirli bir sopası varmış gibi düşünenlerimize bir sorum var: Günde kaç dakikanızı, sağlıklı iş istihbaratı almanın yol ve yöntemleri üzerine harcıyorsunuz?

ON TEMEL GEREKSİNİM

İşlerini geliştirmek, birikim yeteneklerini korumak, geleceklerini güven altına almak isteyen küçük ve orta ölçekli işyeri yöneticilerine **M.J.Cetron** ve **O.Davies**'in *"Turquie Diplomatique"*deki yazılarından **Richard V. Badalamente** ve **Frank L.Greitzer**'in organize etikleri Çalıştayın saptadığı on temel istihbarat aracı üzerinde düşünmeli:

1. Verilere kusursuz erişim ve bu verilerin anında dönüştürülmesine yarayan araçların geliştirilmesi,
2. Verilerin farklı şekillerde özümsenmesi ve birleştirilmesi,
3. Ortak analizlerde kullanılmak üzere elektronik dosyaların paylaşımı,
4. Hipotezler geliştirilmesi ve bunların izinin sürülmesi,

5. Analiz stratejileri için bir şablon oluşturulması,
6. Yeteneklere dair elektronik bir envanter çalışması yapılması,
7. Verilerin dinamik bir şekilde işlenmesi ve görselleştirilmesi,
8. İstihbarat ürünlerinin geliştirilmesi için eğitimler verilmesi,
9. İmgeler içeren veri kaynaklarının tespiti,
10. İstihbarat analizine yönelik bilgi temeli.

Aktarılan başlıkların her birinin açılıma ihtiyacı var ama gelin bu yazıda sadece başlıklar sınırında kalalım. Yurtiçi ve yurtdışı rakiplerimizden bazılarının, istihbaratı geliştirmek için 10 madde halinde sıralanan araçları kullandıklarını düşünelim. Sonra soralım, onlar karşısında rekabet gücümüzü koruyabilmek için işe nereden başlamalıyız?

KAYNAKLARA ERİŞME

Diyelim ki kamunun kolektif kaynaklardan sağladığı desteklere eriştik… Varsayalım ki, banka sisteminden uygun vadede, düşük maliyette kredi olanaklarını yakaladık. Yukarıda çok kaba biçimde özetlenen *"istihbarat özenimiz"* yoksa işimizin ömrünü uzatabilme şansımız uzun soluklu olabilir mi?

Düzgün bir istihbarat sistemine sahip değilsek, ucuz işgücünün, uygun maiyetli enerjinin, rekabette şans eşitliği yaratan teşvik mekanizmalarının sürdürebilir bir iş yaşamına katkısı ne kadar olur?

Bu satırları okuyan küçük ve orta ölçekli işyeri sahipleri, yöneticileri ve çalışanları, savunma refleksini harekete geçirmeden, bugüne kadar güçlerini ve enerjilerini *"doğru hedefe"* yöneltip yöneltemediklerini içtenlikle sorgulamalı…

İKİ EKSEN

İnsanoğlunun güçlü yanlarından biri öngörme ve önlem alma yeteneğidir. Bilinçli birey, eğilimlerin yarattığı fırsat ve tehlikeleri baskın hale gelmeden sezen, gerekli önlemleri alarak hayatın akışına uyum gösteren bireydir. Öngörülerimizin hayatın öz gerçeğine yakın durması, erişebildiğimiz verilerin kusursuzluğa yaklaşması, bilgilerin kirlilikten arındırılması, rekabet gücü yaratmak isteyen herkesin ivedi sorunu.

Çok değil, bir iki kuşak önce yaşıyor olsaydık, ABD'de, Japonya'da ya da Çin'deki gelişmelerin bize kadar ulaşması epey zaman alırdı. Oysa bugün, herhangi bir gelişme dünyanın neresinde olursa olsun, kısa zaman sonra evimizin içinde izleyebileceğimiz hale geliyor. İş yerlerimizi iyi yönetebilmenin iki ekseni var: Birincisi, teknik olarak *"yapıların"* oluşturulması… İkincisi ve asıl önemlisi, yapıların içine hayat dolduracak *"işlevlerin"* yerine getirilmesi… Zenginlik üretmenin odağına bilgi, anlayış ve kavrama yerleşince, iş yönetiminde *"istihbarat ihtiyacı"* hızla arttı. İş istihbaratı üzerinde çalışan uzmanlar, analizcinin bir veri tabanından diğerine geçerken, yeni bir kaynağa bağlanmak zorunda kalmadığı yapının oluşturulması için yoğun çaba gösterildiğini belirtiyor. Böyle bir yapı oluşturulup yaygınlaşınca, araştırmacılar tek bir dil üzerinde ilerleyebilecek, gerçeğe erişebilirlik kolaylaşacaktır. Veri tabanlarının ve programlama yeteneklerinin gelişmesi, bütün sürecin saydam bir biçimde yönetilmesi sağlanacak, insan ve sermaye kaynakları verimli biçimde kullanılabilecektir.

SU UYUR, RAKİP UYUMAZ…

Çoğu işletme yöneticisi ve çalışanların günlük işlerle yoğun biçimde uğraşmak zorunda olduklarını bilenler itiraz edebilir: *"…İş istihbaratı ihtiyacı diye önümüze koyduğunuz gündem, ülkemiz koşullarında geçerli değil. Çok fazla hayale dayalı, bulutların üstünde uçan, ayakları yerde olmayan bir öneri. Başınız bulutlarda olsun ama ayaklarınız da yere sağlam bassın!"*

Bu uyarı yarım yüzyıl önce yapılmış olsaydı, *"Sıra bize gelene kadar..."* sığınma cümlesiyle başlayan savunmalara itirazımız olsa bile sesimizi güçlü biçimde yükseltemezdik. Oysa bugün, rakiplerimiz ve müşterilerimizi kestirmek güç. Tanımlanmış ve durağan rollere sahip üreticiler de tüketiciler de hızla azalıyor. İşimizi, bir kuşak boyu sürdürmenin olanağı yok gibi... Rakiplerimiz sürekli yenilikler yaratıyor; bizim işimizi tehdit ediyor. O ünlü sözü değiştirerek yineleyelim: *"Su uyur, rakip uyumaz!"* Dünyanın neresinde olursa olsun, değişen fizik koşulları, yasal yapıları, bilimsel-teknik ilerlemeleri, finansal araçları, üretim yöntemleri ve ürünleri, sosyokültürel değişimleri, siyasi irade yönelişlerini, sınıfsal kümelenmeleri yakından izlemek zorundayız. Ancak o zaman rekabet edebilir ve yaşayabiliriz.

İş yerlerimizi iyi yönetebilmenin iki ekseni var: Birincisi, teknik olarak **"yapıların"** oluşturulması… İkincisi ve asıl önemlisi, yapıların içine hayat dolduracak **"işlevlerin"** yerine getirilmesi…